

difference in the level of knowledge in the experimental and control groups. The directions of further engaging students in information-communication space to improve the efficiency of the educational process. Feasibility study is due to the relevance of the use of Internet resources in setting up a university educational environments, optimally adapted to the educational needs. Identified relevant areas for further work on the application and theoretical study of psychological and pedagogical principles in the use of social networks in the Ukrainian educational institutions to improve the cognitive activity of students.

Higher education, social networks, Internet, information and communication space, distance education technology.

УДК 378.147

ФОРМУВАННЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

А.М. Монашненко, аспірант

У статті розглядаються поняття «компетенція», «компетентність» та формування лінгвістичної компетенції у майбутніх перекладачів. Розглянуто основні засади професії перекладача. Лінгвістична компетенція майбутнього перекладача розуміється як формування сукупності мовного, мовленнєвого та соціокультурного компонентів. Визначено, що лінгвістична компетенція включає в себе набуття студентами-перекладачами знань з іноземної мови, засвоєння їх, розвиток та збільшення лексичного запасу слів, володіння орфографічними та пунктуаційними нормами.

Компетенція, компетентність, лінгвістична компетенція, професійна компетентність.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Основним завданням для вищих навчальних закладів є виховання студентів з високим рівнем знань, які зможуть оперувати отриманими знаннями. Засвоєння студентами іноземних мов є запорукою їхньої високої конкурентоспроможності на ринку праці. Формування лінгвістичної компетенції у майбутніх фахівців є складним процесом. Тому на сьогодні проблема формування лінгвістичної компетенції у студентів-перекладачів є важливою та актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Компетентність розглядається як категорія, що характеризує знання та вміння людини. Поняття «компетентність» розглядається у працях І.А. Зязюна, В.А. Сластьоніна, В.В. Нестерова, Л.П. Станкевич та ін. Проблеми формування переклада-

цької компетентності розроблені в працях Л. Бархударова, В. Комісарова, Л. Латишева, Р.Міньяр-Белоручєва, Я. Рецкера, І. Халєєвої. Питанню удосконалення навчання іноземних мов присвячені публікації таких науковців, як І.В. Анічков, П.О. Бех, В.М. Гапонова, І.А. Зимня, Г.В. Рогова, Є.І. Пасов, В.В. Тітова. Проблема формування окремих аспектів професійної іншомовної компетенції висвітлюється в роботах В. Баркасі, Н. Гез, А. Гордєєвої, С. Ніколаєвої, О. Пінської, О. Павлик, Ю. Федоренко та ін.

Мета статті. Мета нашого дослідження полягає у обґрунтуванні основ формування лінгвістичної компетенції у майбутніх перекладачів.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку України вимагає істотних змін також і в системі освіти нашої держави. На цьому етапі особливого значення набуває вивчення іноземних мов. Відтепер метою є не просто вивчення будь-якої мови, а вільне спілкування нею. Успішність роботи перекладача залежить від рівня його професійної компетентності, що, в свою чергу, передбачає належний рівень сформованості лінгвістичної компетенції. Розглянемо поняття «компетенція» та «компетентність».

Поняття «компетенція» науковці трактують по-різному, вкладаючи різний зміст і досліджуючи особливості професійних функцій, що є досить специфічними для певного фаху. Введення в лексику терміну «компетенція» обґрунтовано в 80-х роках зарубіжними вченими (Р. Бадер, Д. Мертенс, Б. Оскарсон, А. Шелтен, Саймон Шо та ін.) [4, с.21]. В Україні термін «компетенція» поступово набув поширення у сенсі реалізацій знань, умінь та навичок, але однозначне визначення сутності компетенції як педагогічної категорії у літературі відсутнє.

У великому тлумачному словнику сучасної української мови *компетентність* трактується як якість, що пов'язана з достатнім рівнем знань у певній галузі (В.Т. Бусел) [3, с.977]. Словник професійної освіти визначає *компетентність* (від. лат. *competo* – відповідний, підхожий) як сукупність знань і вмінь, необхідних для ефективно професійної діяльності: уміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію (С.У. Гончаренко) [10, с.235]. У державних галузевих стандартах вищої освіти *компетентність* визначається як необхідний обсяг і рівень знань, досвід із певного виду діяльності, наголошується, що фахова компетентність характеризує якість особистості випускника вищого навчального закладу, під якою розуміють «цілісну сукупність характеристик особистості, що визначає зміст соціально значущих і професійно важливих властивостей особи, яка закінчує вищий навчальний заклад» [4, с.34].

В.Ландшеер [8, с.44] зазначає, що компетентність характеризує такий рівень навченості, який потрібен громадянину для успішного функціонування у суспільстві. Компетентність, на думку В.Стрельникова [11, с.46], – це глибокі знання, реальна професійна діяльність згідно з встановленими еталонами та нормативами, а також володіння необхідними для цієї діяльності психологічними якостями. Професійна компетентність, на думку В. Адольфа, І.Степанової [1, с.57], проявляється у різних видах діяльності спеціаліста, що дозволяє йому почувати себе комфортно у суспільс-

тві. Розвинуте професійне мислення характеризується як основна ознака професійної компетентності фахівців.

Останнім часом поняття компетентності викликало широку дискусію серед країн-учасників Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD), Міжнародних документах Європи, Міжнародної організації праці, де проводились дослідження в більшості європейських країн з даної проблематики. Програма ставить акценти, наголошуючи, що ключові компетентності (key competencies) дають можливість особистості ефективно приймати участь в багатьох соціальних сферах, роблять внесок в розвиток якості суспільства та особистого успіху, отже, можуть бути застосовані до багатьох життєвих сфер [4, с. 56].

Кухта І.В. [7, с.2] зазначає такі узагальнення тлумачення компетентності:

- завше розглядається у контексті професійної діяльності;
- розуміється як інтегративне утворення особистості, що представляє собою сукупність різних компетенцій людини;
- характеризує рівень готовності людини до діяльності, а також характер та ефективність її здійснення;
- формується у ході засвоєння людиною відповідної для неї діяльності.

Ю.П. Поваренков [9, с.34] обґрунтовує три узагальнені критерії професійної компетентності фахівців: 1) професійна продуктивність – характеризує рівень професіоналізму людини, його відповідність соціально-професійним вимогам суспільства; 2) професійна ідентичність – розкриває значущість для людини професійної діяльності як засобу задоволення власних потреб, розвитку особистісного потенціалу; 3) професійна зрілість – відображає вміння людини співвідносити власні професійні можливості та потреби з професійними вимогами. У цьому зв'язку, на думку автора, важливими є професійна самооцінка, рівень домагань, здатність до саморегуляції.

У дослідженні В.І. Журавльова [5, с.67] знаходимо три групи стандартів професійної компетентності: 1) професійно-діяльнісні – ступінь оволодіння професійними знаннями; 2) рефлексивні – самооцінні та зовнішньооцінні, зокрема, володіння технікою інтроспекції, 3) володіння знаннями про здоровий образ життя, озброєння засобами соціального та психологічного захисту від впливу несприятливих факторів професії.

Поняття «компетенція» має складний ємний зміст, оскільки охоплює різні сторони особистості. Саме лінгвістична компетенція відповідає за мовну сферу фахівця: граматично правильну побудову речень іноземною мовою; правильність написання та вимови складних лексичних конструкцій; вміння вдало перекласти текст, фільм, відео-ролик; вміння аналізувати та оцінювати зміст тексту.

Лінгвістична компетенція являється складовою професійної компетентності та представляє собою систему засвоєних знань студентом-перекладачем та проявлення їх в мовленнєвій діяльності.

Визначення поняття лінгвістичної компетенції було сформульовано багатьма вченими. Так, Корнієнко С.І. визначила лінгвістичну компетенцію як здібність розпізнавати, називати і визначати лінгвістичні поняття, оперувати лінгвістичними фактами з фонетики, морфології, лексикології, синтаксису і стилістики, оволодівати нормами вимови, правопису і пунктуації [6, с.161].

Сніховська І.Е. відзначила, що лінгвістична компетенція має складну багатоярусну структуру, яка відповідає різноманіттю компонентів комунікативної здібності мовців та включає в себе як суспільні, так і індивідуальні лінгвістичні знання про світ. В галузі використання мовних одиниць лінгвістична компетенція передбачає засвоєння обох сторін знака – як форми, так і змісту. Лінгвістична компетенція охоплює як продукування мовлення, так і його сприйняття, що пов'язано з проблемою розуміння між учасниками комунікації, а також з проблемою спільності асоціацій у адресата і адресанта мовленнєвого повідомлення.

Корнієнко С.І. [6, с.163] виділяє основні компоненти лінгвістичної компетентності:

- 1) знання щодо мовних одиниць і правил їх поєднання;
- 2) правила творення граматичних форм;
- 3) обсяг і точність володіння лінгвістичними компонентами;
- 4) здібність будувати речення за допомогою засвоєних мовних умінь.

Безкоровайна О.В., Мороз Л.В. зазначають, що лінгвістична компетенція – це здатність вибудовувати граматично правильні форми і синтаксичні структури, а також розуміти змістові відрізки мови та використовувати їх в тому значенні, в якому вони використовуються носіями мови.

Лінгвістична компетенція є основним компонентом комунікативної компетенції. Вона включає лексичні, фонетичні, фонологічні, синтаксичні знання.

Структура лінгвістичної компетенції студента-перекладача визначається як єдність трьох компонентів: мовний, мовленнєвий, соціокультурний. Отже, крім лексичних, граматичних, фонетичних та фонологічних знань, важливою складовою перекладацьких знань є соціокультурний аспект: країнознавчі, лінгвокраїнознавчі знання, вміння та навички. Цей компонент передбачає володіння знаннями про національно-культурні реалії зарубіжних країн, про норми невербальної поведінки носіїв мови та про способи використання їх під час спілкування.

Основним завданням перекладача є правильність передачі інформації між співрозмовниками. З вище поданих визначень лінгвістичної компетенції є очевидним, що без сформованої лінгвістичної компетенції правильність перекладу не можлива. Професійний перекладач повинен володіти різними стратегіями та знати норми мови. Завдяки навчанню у майбутніх перекладачів розвивається самокритика. Професійний перекладач знає свої можливості і погоджується тільки на ту роботу, яку він в змозі виконати. Одним із завдань навчання перекладу – це професійне ставлення до роботи. Майбутні перекладачі виконують різні завдання по

перекладу, вони засвоюють різні способи перекладу, які застосовуються відповідно до ситуації.

Висновки. Отже, лінгвістична компетенція включає в себе набуття студентами-перекладачами знань з іноземної мови, засвоєння їх, розвиток та збільшення лексичного запасу слів, володіння орфографічними та пунктуаційними нормами. Таким чином, лінгвістична компетенція майбутнього перекладача розуміється як сукупність формування мовного, мовленнєвого та соціокультурного компонентів.

Перспективи подальших досліджень. У перспективі доцільна розробка методів формування лінгвістичної компетентності у філологів.

Список літератури

1. Адольф В.А., Степанова И.Ю. Обновление процесса подготовки педагогов на основе моделирования профессиональной деятельности. /Монография. – Красноярск, 2005. – 214 с.
2. Баркасі В.В. Формування професійної компетентності в майбутніх учителів іноземних мов. Автореф. Дис. канд. пед. наук. – О., 2004. – 20 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови [Текст] : Близько 170000 сл. та словосполучень / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. — К.; Ірпінь: Перун, 2001. — 1440 с.
4. Вікторова Л. В. Формування професійно-термінологічної компетентності студентів вищих аграрних навчальних закладів у фаховій підготовці : Дис... канд. наук: 13.00.04 – 2009.
5. Журавлев В.И. Основы педагогической конфликтологии. Учебник. — М.: Российское педагогическое агентство, 1995. — 184 с.
6. Корнієнко С.І. Сутність і основні характеристики лінгвістичної компетентності майбутніх вчителів болгарської мови / С.І. Корнієнко // Педагогічні науки. – Вип. 4. Бердянськ, 2009. – С. 161–165.
7. Кухта І.В. Іншомовна компетентність у контексті формування комунікативної культури студентів у процесі вивчення іноземної мови [Електронний ресурс]. – 2008. – Режим доступу: <http://visnyk.vntu.edu.ua/article/view/608/1847>
8. Ландшеер В. Концепция «минимальной компетентности» / В. Ландшеер // Перспективы. Вопросы образования. – 1988. – № 1.5. – С. 44–48.
9. Поваренков Ю.П.. Психологическое содержание профессионального становления человека. М.: Изд-во УРАО, 2002.
10. Професійна освіта: Словник: Навч. посіб. / Уклад. С.У. Гончаренко та ін.; За ред. Н.Г. Ничкало. – К.: Вища школа, 2000. – 380 с.
11. Стрельников В.Ю. Развитие профессиональной компетентности учителей в закладах післядипломної освіти: Дис... канд. пед. наук. – Київ, 1995. – 223 с.

В статье рассматриваются понятия «компетенция», «компетентность», формирования лингвистической компетенции у будущих переводчиков. Описываются основные принципы профессии переводчика. Лингвистическая компетенция будущего переводчика понимается как формирование совокупности речевого, языкового и социокультурного компонентов. Определено, что лингвистическая компетенция включает в себя приобретение студентами-переводчиками знаний иностранного языка, усвоение их, развитие и увеличение лексического запаса слов, владение орфографическими и пунктуационными нормами.

Компетенция, компетентность, лингвистическая компетенция, профессиональная компетентность.

The concept of "competence" discussed in the article. Formations of the linguistic competence of future interpreters and the basic strategies of interpreters described at the article. Linguistic competence of the future interpreter is understood as a set of verbal, linguistic and socio-cultural components. It is determined that the linguistic competence involves the acquisition by students and interpreters of knowledge of foreign languages, the development and the increase of vocabulary words, possession of spelling and punctuation rules. Linguistic competence is responsible for construction grammatically correct sentences in a foreign language, spelling and pronunciation of difficult vocabulary structures, the ability to successfully translate text, film, video, the ability to analyze and evaluate the text. Linguistic competence is a component of professional competence of future translators.

Competence, linguistic competence, professional competence.

УДК 378:631:37.02

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-МАТЕМАТИЧНОЇ
КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ ВНЗ**

Л.І. Нічуговська, доктор педагогічних наук

В статті розглядаються проблеми пов'язані з розробкою стратегії формування професійно-математичних компетенцій студентів аграрних ВНЗ в контексті підвищення якості їхньої професійної освіти. Висловлена думка, що лише творча реалізація розглянутих підходів до формування професійно-математичної компетенції шляхом реалізації адаптивної моделі навчання математичним дисциплінам студентів аграрних ВНЗ значною мірою забезпечить підвищення якості їхньої професійної підготовки, що в цілому позитивно вплине на їх конкурентоздатність в контексті європейських тенденцій.

Адаптація, адаптивна модель, професійно-математична компетентність, професійний профіль, якість професійної підготовки.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Соціально-економічні зміни в нашій державі, пов'язані із загостренням і ускладненням процесів ринкових перетворень, входженням в інформаційно-технологічний етап розвитку суспільства та його демократизацію окреслили принципово нові пріоритети в системі професійної підготовки студентів ВНЗ і аграрних у тому числі та по-